

Preek over Lukas 9:51-62

- Schildwolde, 17 maart 2019
- Kees van Dusseldorp
- 2^e lijdenszondag – gemeenteproject

titel: Jezus ga ons voor!

votum en groet

Ps. 18:1,9

wetslezing

NLB 575:1,2,4 (=Gz. 89) Jezus leven van mijn leven

gebed

lezen Luk.9:51-62

Jes.50:4-10

NLB 835 (=Ld 442) Jezus, ga ons voor

groep 1/2

preek

Ps. 146:1,2,3

groep 1/2

nieuw lied

gebed

collecte (Sela – Jezus' liefde voor mij)

Opw. 334 Heer uw licht en uw liefde

zegen

Gemeente van Christus,

** al te fanatiek wil je niet zijn

'Ja, ik ben wel gereformeerd-vrijgemaakt, maar ik ben echt niet extreem hoor! Ik ben een normaal mens en doe de dezelfde dingen als jij. Ik ga ook uit, drink ook alcohol en zit echt niet altijd twee keer in de kerk. Ik ben wel vrijgemaakt, maar niet té.'

'Ja ik ben wel christen, maar ik ben echt niet wereldvreemd hoor! Ik laat ook wel eens een ongepast woord vallen. Ik weet best wat er in de wereld gebeurt. Ik vind ook dat iedereen zelf moet uitmaken wat hij gelooft. Ik ben wel christen, maar niet al te fanatiek.'

Wat is dat, dat veel christenen zich bij voorbaat verontschuldigen voor hun geloof? Misschien heb jij dat niet zo. Maar ik merk het wel. En het zit ook in het beeld dat veel Nederlanders hebben van christenen. Achterhaald, wereldvreemd, beetje extreme ideeën. Soms wat radicaal, best wel lief, maar ook wel wat claimend. En uit reactie laten we zien dat we vooral heel gewone mensen zijn, dat je echt wel met ons kunt praten, en dat je natuurlijk mensen met een andere overtuiging in hun waarde laat. Christen is prima, maar je moet wel een beetje nuchter blijven.

'Laat het heilig vuur weer branden!' Met dat thema zijn we in deze weken binnen de gemeente op verschillende manieren bezig. Het zou kunnen, dat je dit thema ongemakkelijk vindt. Want fanatiek, dat wil je niet zijn. Fundamentalist, extremist, terrorist, voor veel mensen ligt dat in elkaars verlengde. Kijk wat religie met mensen doet! Is het aanwakkeren van heilig vuur juist wat je *niet* moet doen? Verliezen we dan het menselijke en het nuchtere niet teveel uit het oog? Gaan we elkaar niet teveel opjagen?

** Jezus lijkt radicalisme op te roepen

Ik wil vanmorgen met jullie nadenken over de opmerkingen van Jezus, die dat radicale lijken op te roepen. 'Je mag je vader niet begraven, maar moet mij volgen. Je mag geen afscheid nemen van je huisgenoten, maar moet mij volgen.' De eerste reactie als je dit hoort is: Dit is toch niet normaal? Dit is toch precies wat extremisten doen? Blindelings gehoorzamen? Ongeacht de gevolgen voor anderen? Dat kan ik niet. Dat wil ik niet.

'Jezus volgen'. Dat lijkt het thema te zijn van de drie ontmoetingen, die Lukas ons heel kort vertelt. Jezus is op weg. Drie mensen willen of moeten hem volgen. In die tijd was dat heel letterlijk: met Jezus meegaan, dichtbij hem blijven, naar hem luisteren en doen wat Hij vraagt. Dat was heerlijk, maar vroeg ook alles.

'Jezus volgen' is voor christenen een kostbare omschrijving van geloven. Niet letterlijk, maar geestelijk. Hij gaat voorop, ik volg Hem. Hij wijst de weg, ik luister naar Hem. Niet met mijn oren, maar met mijn hart. Hij heeft verteld hoe je moet leven, ik wil dat graag in praktijk brengen. Het mooie van dit beeld 'Jezus volgen' is de warme verbondenheid tussen christenen en Christus. En het voorbeeld van de leerlingen van Jezus vroeger, kun je op een bepaalde manier ook op jezelf toepassen.

En toch levert het ook snel een zucht op. Dat schreef Dietrich Bonhoeffer, een bekende Duitse predikant die in de oorlog is omgekomen. 'Bij de oproep om Jezus na te volgen

beginnen mensen te zuchten. Zo snel worden er dan eisen gesteld, die enkele super-vrome mensen misschien wel kunnen volbrengen. Maar de gewone man, die hard moeten werken voor zijn dagelijks brood, geeft het alleen maar een schuldgevoel omdat je toch altijd tekort schiet.'

Christenen noemen zichzelf volgelingen van Jezus. En dat vind ik een aantrekkelijke en concrete omschrijving, die ook richting geeft voor de praktijk. Maar ja, als aan het volgen van Jezus zulke harde voorwaarden gesteld worden, zoals we gelezen hebben? Dat maakt onrustig. Moet je echt alles overhebben voor je geloof? En als je dat eigenlijk niet wilt? Jezus lijkt het radicale op te roepen.

** Maar let op: Hij zegt eerst iets over zichzelf

Deze gedachten gaven mij een ongemakkelijk gevoel in de preekvoorbereiding. Het kan natuurlijk zijn dat dat gevoel iets zegt over mij. Dat ik me moet bekeren en meer radicaal moet kiezen om Jezus te dienen. Maar het zou ook kunnen dat ik nog een keer goed moet lezen. Wat bedoelt Jezus nu eigenlijk? Heb ik het wel goed begrepen.

Toen ontdekte ik dat Jezus eerst iets over zichzelf zegt. Ik maakte een klassieke fout. Door meteen heel egoïstisch te lezen: Wat zegt Jezus over mij? Wat moet ik ermee? Maar ik las daarmee over het belangrijkste heen. Wat zegt Jezus over zichzelf? Wat gebeurt hier eigenlijk? Zullen we proberen die voorwaarden over het volgen even te parkeren? En eerst goed te luisteren? Ik ontdekte de sleutel, denk ik. Om te begrijpen wat Jezus bedoelt. Daardoor veranderde mijn ongemak in verlangen. Die sleutel ligt in de eerste woorden van dit stuk uit de Bijbel: 'Toen de tijd naderde dat Jezus van de aarde zou worden weggenomen, ging hij vastberaden op weg naar Jeruzalem.'

Deze opmerking is een keerpunt in het verhaal dat Lukas over het leven van Jezus vertelt. Jezus neemt de afslag naar Jeruzalem! Natuurlijk is Hij er wel eens eerder geweest. Maar nu begint Hij zijn laatste grote reis naar Jeruzalem. Vanuit het noorden van Israël trekt hij, via het Overjordaanse gebied langzaam maar zeker richting Jeruzalem. Die reis zal ongeveer een half jaar in beslag genomen hebben. Duizenden mensen trekken met Hem mee. Lukas gebruikt tien hoofdstukken om deze reis te beschrijven. En hij wijst er steeds op dat Jezus onderweg is. Hij bouwt de spanning op. Of beter gezegd: de spanning loopt op. Onderwerp gebeurt er van alles. In het onderwijs van Jezus komt een nieuwe klank: steeds vaker zegt Jezus dat Hij in Jeruzalem gedood zal worden. Het wordt een reis in een bijzondere sfeer. Waarin van alles gebeurt en gezegd wordt. Waarin massa's mensen enthousiast met Jezus meetrekken. Maar waarin de leiders in Jeruzalem steeds zenuwachtiger worden. Er komt een confrontatie aan. Jezus ging vastberaden op weg. Naar Jeruzalem.

Het zal een enkele reis worden. Want Jezus weet 'dat Hij van de aarde zal worden weggenomen'. Even iets eerder lezen we hoe Mozes en Elias dit met Jezus bespreken op de berg. Jezus gaat naar Jeruzalem om te sterven. 'Om te worden weggenomen', schrijft Lukas letterlijk. Daarin klinkt ook al de opstanding en de hemelvaart door. Maar de weg erheen wordt een lijdensweg. Jezus zal sterven. En hier begint Jezus aan zijn lijdensweg. Hij weet wat er komt. Hij is bereid het te gaan doen. En gaat vastberaden op weg naar de plek waar Hij gekruisigd zal worden. Hij gaat het offer van zijn leven brengen. Ook voor

ons. Jeruzalem. De offerplaats. Jezus begint zijn lijdensweg. In die setting staat zijn onderwijs. Dat is echt de sleutel om te begrijpen wat hier gebeurt. Eerst zegt Jezus iets over zichzelf.

** naar zijn doel kan niemand hem volgen

De drie mini-gesprekjes die Lukas beschrijft, laten ons iets zien over de weg die Jezus gaat. Een weg waarop mensen Hem niet kunnen volgen. Het zijn schokkende uitspraken. Maar het zijn kenmerken van Jezus' weg. Het zijn geen eisen voor zijn volgelingen. Integendeel, Jezus maakt juist duidelijk hoe onmogelijk zijn weg voor mensen is. Wat Hij gaat doen kan niemand aan. Geen mens kan zijn weg gaan.

'Ik zal u volgen, waar u ook heen gaat.' Dat is de spontane uitroep van een van zijn discipelen. Maar de man beseft niet wat hij zegt. En Jezus gebruikt deze uitroep om iets duidelijk te maken. Wat de discipelen pas later hebben begrepen. Want Jezus is op weg naar nergens. Kort en goed komt het daarop neer. Vossen hebben holen, vogels hebben nesten, maar de Mensenzoon heeft op deze aarde geen plek. Zijn reis loopt op aarde uiteindelijk dood. Het komt niet ergens op aarde uit. Hij zal van de aarde weggenomen worden. Zijn weg voert uiteindelijk naar de hemel. En die weg kan geen mens gaan.

Dan roept Jezus een andere discipel: 'Volg mij!' Dat wil de man graag, maar eerst wil hij zijn ereplicht als zoon uitvoeren door zijn overleden vader te begraven. Maar zelfs dit verlot van één dag wordt hem niet gegund. Ook daarmee zegt Jezus iets over zichzelf. Dat zijn geen uitstel duldt. Dat Hij zich niet laat tegenhouden door de dood. 'Laat de doden hun doden begraven', is het verbijsterende antwoord van Jezus. Er is wel geprobeerd om aan die uitspraak allerlei figuurlijke en verzachtende betekenissen toe te kennen. Maar uiteindelijk staat er niets meer en niets minder dan: 'Laat de doden voor zichzelf zorgen'. En dat is onmogelijk. Nee, Jezus springt niet nonchalant om met de verantwoordelijkheid van deze man. Wat Hij hier zegt is Hijzelf zich zelfs door de dood niet zal laten tegenhouden. Hij laat de dood achter zich voor het leven. Hij zal geweten hebben van het overlijden van die vader van zijn leerling. Om door deze discipel opnieuw iets te zeggen over zijn eigen weg. Jezus gaat voorbij de dood naar het leven. Wie Hem volgt moet dood en graf achter zich laten. En dat kan geen mens hier op aarde.

En dan komt die derde discipel. Die krijgt een nog scherpere opdracht. Hij mag niet eens afscheid nemen van zijn familie. Hij mag zelfs niet meer terugkijken naar en terugdenken aan wat achter hem ligt. Ook dat kan geen mens. Ook hier geldt: Jezus leert ons absoluut geen minachting voor familierelaties. Hij maakt opnieuw door een discipel iets duidelijk over zijn eigen weg. Hoe Hij zijn lijdensweg uiteindelijk in volstrekte eenzaamheid zal gaan. Los van wie Hem lief zijn, niet terugkijkend naar wat Hij achterlaat, omdat Hij weet dat hun toekomst pas open gaat wanneer Hij zijn doel bereikt.

Drie mini-gesprekjes. Met schokkende uitspraken. Onbegrijpelijk voor degenen die toen bij hem waren. Pas later hebben de discipelen de betekenis verstaan. Dat Jezus op deze manier iets duidelijk wilde maken over zijn eigen weg. Over de onmogelijkheid voor mensen om Hem op die weg te volgen. Die drie mannen konden het niet. Geen mens kon die reis maken. Op weg naar nergens, voorbij de dood en uiteindelijk helemaal alleen. Jezus moet een onmogelijke weg gaan. Hij weet dat. En gaat toch.

** incident met Samaritanen toont Jezus' karakter

Ik heb nog een stukje uit het bijbelverhaal overgeslagen. Over dat bijzondere incident met dat Samaritaanse dorpje. Waar de mensen hem niet wilden ontvangen. Wat de boosheid van de leerlingen oproept. Waarover Jezus hen bestraft om vervolgens naar een ander dorp te gaan.

Ik geloof niet dat Lukas ons dat alleen vertelt als een historisch reisverslag. Van een klein stug dorpje op het platteland. Hier gebeurt iets bijzonders. Het staat ook in het kader van Jezus' weg naar Jeruzalem. Wat zie jij hierin? Wat laat Jezus hier van zichzelf zien?

De weigering van dit ene Samaritaanse dorpje is wel bijzonder, maar ook wel verklaarbaar. We lezen dat ze Jezus niet willen ontvangen, omdat hij op weg was naar Jeruzalem. En Jeruzalem, dat werkt altijd als een rode lap op de Samaritanen. Zeker als er zo'n groep met duizenden mensen aankomt die echt God willen aanbidden in Jeruzalem. Dat staat haaks op hun geloof. Daar werken ze niet aan mee. Niks tegen Jezus persoonlijk, want die mochten ze echt wel in hun provincie. Maar voor zo'n pelgrimstocht sluiten zij de poorten. Wel bijzonder, maar ook verklaarbaar.

Interessanter is het hoe Jezus reageert op zijn leerlingen. Zij vinden dat Jezus zich niet moet laten wegzetten. Zich niet moet laten beledigen. Zij denken dat de reis van Jezus naar Jeruzalem een soort opmars van de koning is. En die vraagt om onderwerping. Is het niet goedschiks, dan maar kwaadschiks. 'Mogen we bidden om vuur uit de hemel om die mensen en heel het volk een lesje te leren? Zoals God eens indruk op de hele wereld had gemaakt door met wonderen en oordelen de weg voor zijn volk te banen naar het beloofde land?'

'Nee' zegt Jezus. 'We gaan naar een ander dorp.' Hij laat zich verwerpen. Dat zegt iets over Jezus. Zo zal heel zijn weg zijn, totdat Hij weggenomen wordt van de aarde. Een weg van verworpen worden, en zich laten wegzetten. Een weg waarbij Hij ongelovigen nog spaart en in zijn mildheid en weerloosheid de profetieën tot vervulling brengt. 'Ik heb geen verzet geboden, ik heb mijn gezicht niet verborgen toen zij mij beschimpten', lezen we in Jesaja. In het incident met de Samaritanen lezen we iets over de manier waarop Jezus zijn doel zal bereiken. Niet door geweld, maar door lijden. Niet met claims, maar met liefde. Door de zonden op zich te nemen en zich over zondaars te ontfermen.

** van Hem ben ik een volgeling

Mag ik vragen? Wat doet het met jou, als je zo op Jezus let? Als je ziet hoe hij vastberaden de afslag neemt naar Jeruzalem, terwijl Hij weet dat Hij daar zal sterven? Als je hoort hoe Hij ten volle beseft dat zijn weg op aarde nergens heen leidt, dat zijn doel voorbij de dood ligt, en dat hij die helemaal alleen zal gaan? En toch die weg gaat? Als je ziet hoe Hij zich laat wegzetten, zijn reacties niet door macht, maar door liefde laat bepalen? Als je beseft dat Hij zijn weg ging om jou te redden? Wat doet dat met jou?

Voor mij brengt dat diep respect en bewondering voor Jezus. Verbijsterend is de diepte van zijn lijden. Ongelooflijk is zijn bereidheid om die te gaan. Voor mij brengt het daarom ook tot aanbidding. 'U Heer, ging de weg die ik niet kan gaan. U Heer, doorbrak

de muren van de dood voor mij. U Heer, droeg de vloek van de zonde, de gebrokenheid en de dood. U liet zich aan het kruis slaan. En niet eens voor uzelf. Maar voor mij! Aan U alle eer!

En zo wekt het bij mij een verlangen. Om aan deze Heer verbonden te zijn en te blijven. Wetende dat Hij leeft en contact met ons zoekt. Dat Hij mij aan de hand neemt door de wereld heen naar de eeuwigheid. Door de dood heen naar het leven. Door de eenzaamheid heen naar de liefde. Een verlangen om in verbinding met Jezus mijn weg te gaan. Om me niet te laten tegenhouden door belemmeringen en blokkades die worden opgeworpen. Om me niet te laten terugschrikken als ik niet precies weet hoe het zal gaan. Om niet te aarzelen als mensen andere verhalen vertellen. Maar om heel mijn hart, mijn ziel, mijn verstand en mijn kracht aan Hem te wijden en door zijn Geest te laten vullen

Dat is Jezus volgen! Van deze Jezus ben ik een volgeling. En u en jij eveneens. Iedereen die christen wil zijn. Een volgeling, niet omdat je aan onmogelijke voorwaarden voldoet. Maar omdat je van Jezus houdt. Omdat het vuur van zijn liefde in jouw hart het vuur doet ontvlammen. Van liefde voor God en voor mensen.

Jezus nam de afslag naar Jeruzalem. Dat is de weg door lijden en dood heen naar het leven. Hij is de enige die die weg kon gaan. En Hij is gegaan. Voor ons. Om ons naar dat hemelrijk te brengen, ons door de dood heen tot eeuwig leven te brengen en ons weer in nieuwe verbondenheid met mensen te stellen.

De weg die Hij ging kunnen wij niet gaan. Hoeven wij niet te gaan. Onmogelijk. Dat maakt Jezus duidelijk. Jezus volgen betekent niet zelf door de dood heen gaan. Zelf de helse eenzaamheid dragen. Uit de wereld verstoten worden. Jezus volgen is iets anders: in diepe eerbied en vertrouwen de weg gaan die Hij je wijst. Met een licht hart, omdat je Heiland bij je is. Met blijdschap, ook als de omstandigheden moeilijk zijn. Met hoop, zelfs als je afscheid van geliefden moet nemen. Dat geeft aan je leven een radicaliteit, die niet hardvochtig is, maar uitnodigend.

Jezus stelt geen hardvochtige eisen aan wie Hem willen volgen. Hij nodigt uit en bevrijdt van alle eisen en druk die we onszelf en elkaar opleggen. Het enige wat Hij zegt is: 'Kom tot Mij.' Maar dan ook helemaal. Wat je ook denkt of voelt, of misschien juist helemaal niet. Je hoeft het niet zelf te doen. Probeer dat dan ook niet. Maar geef jezelf helemaal aan Hem.

Zo komt dat volgen van de Here Jezus in nieuw licht te staan. Genadelicht. Omdat Hij door zijn Geest je aan Zichzelf bindt. Ben jij een volgeling van Jezus? Dat ontspant en geeft vrede. Je wordt geen fanatiekeling of extremist. Je wordt een liefdevol mens, die licht en warmte brengt.

Dan zeg je niet meer: Ik ben wel gereformeerd-vrijgemaakt, maar ik ben echt niet extreem hoor! Nee, je zegt: Ik ben inderdaad gereformeerd-vrijgemaakt. En daar heb ik Jezus Christus leren kennen. Dat heeft me zoveel liefde en wijsheid gebracht. Zo wil ik graag leven en mijn verantwoordelijkheden oppakken.

Dan zeg je niet meer: Ik ben wel christen, maar ik ben echt niet wereldvreemd hoor! Nee je zegt: Ik ben inderdaad christen. Daardoor heb ik echt last van alle slechtheid die ik zie.

Maar ik heb toch vertrouwen dat het eens goed komt. Daarom probeer ik in het leven het goede te doen, zelfs als dat niet gewaardeerd wordt.

Laat dát vuur aanwakkeren. Dan is het heilig vuur. Het vuur van liefde voor de Heer en liefde voor de mensen. Het licht en de warmte waarin jij zichtbaar wordt. Omdat jij er naar streeft niet een half hart te laten door zijn Geest, maar een heel hart. Omdat jij er naar verlangt om niet in een paar stukje van je leven Hem te dienen, maar overal en altijd met de Heer te leven. Je leeft in Christus en Christus leeft in jou!

Jezus, ga ons voor!

Amen